

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 242

**Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un
Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kazakistan
Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askeri İş Birliği
Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının
Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2782)
ve Dışişleri Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2782 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Genel Gerekçesi	4
• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi	5
• Dışişleri Komisyonu Raporu	6
• Muhalefet Şerhi	10
• Teklif Metni	12
• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	12
• Anlaşma Metni	13
• Notalar	22

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 642164 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askeri İş Birliği Anlaşması”nın “Notalar”la birlikte onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2782)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Milli Savunma Komisyonu

GENEL GEREKÇE

13 Eylül 2018 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askeri İş Birliği Anlaşması” ile egemenlik, eşitlik, karşılıklı saygı temelinde ve ulusal mevzuat ile uluslararası kurallara uygun olarak ikili askeri ilişkilerin hukuki zemininin oluşturulması, Taraflar arasında askeri ve savunma iş birliği sağlanması ve geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Söz konusu Anlaşma ile askeri eğitim ve öğretim; tatbikat/eğitimsel veya ortak tatbikatlara katılım sağlanması; savunma sanayi; askeri ziyaretler; askeri istihbarat; lojistik iş birliği, hibe ve lojistik destek; askeri tıp ve sağlık hizmetleri; muhabere, elektronik, bilgi sistemleri ve siber savunma; barışı koruma, insani yardım harekâtları; haritacılık, hidrografi, topografya ve seyrüsefer; askeri, bilimsel ve teknolojik araştırma alanlarında bilgi ve tecrübe değişimi; mayın ve el yapımı patlayıcılarla mücadele alanında eğitim, bilgi ve tecrübe paylaşımı; doğal afet kurtarma harekâtı kapsamında eğitim, bilgi ve tecrübe değişimi ile Anlaşmada belirtilen diğer konularda iki ülkenin silahlı kuvvetleri arasında iş birliğinin geliştirilmesi öngörülmektedir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 90666677-599-15110

6 Nisan 2020

Konu: Askeri İş Birliği Anlaşması ve Notalar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

13 Eylül 2018 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askeri İş Birliği Anlaşması”nı Notalarla birlikte onaylanması uygun bulunmak üzere Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

14/12/2020

Esas No: 2/2782

Karar No: 165

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 6/4/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Anlaşması” ve Anlaşma’ya ilişkin “Notalar”, 9/4/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 10/4/2020 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Milli Savunma Komisyonuna havale edilen 2/2782 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 2/12/2020 tarihli 25’inci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile iki ülke arasında ikili askeri ilişkilerin hukuki zemininin oluşturulmasını, askeri ve savunma iş birliğinin sağlanmasını ve geliştirilmesini, askeri eğitim ve öğretim; tatbikat/eğitimlere veya ortak tatbikatlara katılım sağlanmasını, savunma sanayi; askeri ziyaretler; askeri istihbarat; lojistik iş birliği, hibe ve lojistik destek; askeri tıp ve sağlık hizmetleri; muharebe, elektronik, bilgi sistemleri ve siber savunma; barış koruma, insani yardım harekâtları; haritacılık, hidrografi, topografya ve seyrüsefer; askeri, bilimsel ve teknolojik araştırma alanlarında bilgi ve tecrübe değişimi, mayın ve el yapımı patlayıcılarla mücadele alanında eğitim, bilgi ve tecrübe paylaşımı ile doğal afet kurtarma harekâtı kapsamında eğitim, bilgi ve tecrübe değişiminin sağlanmasını öngören Anlaşmanın notalarla birlikte onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Kazakistan’ın Orta Asya’daki en önemli ortaklarımızdan biri olduğu, 1991 yılında bağımsızlığını ilan ettiğinde Kazakistan’ı ilk tanıyan ülkenin Türkiye Cumhuriyeti olduğu, ilişkilerimizin o günden bugüne güçlenerek gelişmeye devam ettiği,

Stratejik iş birliğimizin kurumsal temelini 2012 yılında kurduğumuz Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği Konseyi’nin oluşturduğu,

İkili düzeydeki stratejik iş birliğimizin Avrasya coğrafyasında barış ve istikrarın tesis edilmesine önemli katkılarda bulunduğu, bunun somut sonuçlarından biri olarak Türkiye ile Kazakistan’ın öncülüğünde Türk Dili Konuşan Ülkeler Zirvesi’nin kurumsallaştırıldığı ve 2009 yılında Türk Konseyi’nin kurulduğu,

Kazakistan'la İslam İşbirliği Teşkilatı, Ekonomik İş Birliği Teşkilatı, Asya'da İş Birliği ve Güven Artırıcı Önemler Konferansı gibi bölgesel ve uluslararası platformlarda iş birliğinin sürdürüldüğü,

Orta Asya'daki en büyük ticari ortağımız olan bu ülke ile ticaret hacmimizin 2019'da 4 milyar dolara yaklaştığı, bu sayının özellikle son on beş yılda 10 katlık bir artışa tekabül ettiği,

Covid-19 salgınının olumsuz şartlarına rağmen, 2020'nin ilk dokuz ayında 2,5 milyar dolarlık bir ticaret hacminin gerçekleştiği, 10 milyar dolarlık hedefe ulaşmak için karşılıklı çalışmaların sürdürüldüğü.

En son Karma Ekonomik Komisyon toplantımızın geçen yıl İstanbul'da gerçekleştiği ve bu kapsamda Türk ve Kazak iş insanlarının da katıldığı geniş kapsamlı bir forumun düzenlendiği, iş insanlarımızın toplam değeri yaklaşık 1,5 milyar tutarında 19 anlaşma imzaladıkları,

Ülkemizin Kazakistan'daki yatırımlarının 3,5 milyar dolar düzeyinde olduğu,

Yüklenicilerimizin en fazla proje gerçekleştirdiği ülkelerden birinin Kazakistan olduğu, bugüne kadar yüklenicilerimizin Kazakistan'da yaklaşık 24 milyar dolarlık 500'e yakın proje gerçekleştirdiği,

Salgın sürecinde Kazakistan'la örnek bir iş birliği ve dayanışma sergilendiği,

Ülkeye Mayıs ve Temmuz'da olmak üzere iki kez tıbbi yardım gönderildiği,

Ayrıca, kamu kuruluşlarımız, STK'lerimiz ve şirketlerimizin bu dönemde Kazakistan halkına destek olmak için bütün imkânlarını seferber ettikleri,

Salgınla birlikte aksayan uluslararası uçuşların yeniden başlatılmasının ilişkilerimiz bakımından son derece önemli olduğu ve bu kapsamda Ağustos sonundan itibaren Türk Havayollarının Kazakistan seferlerini yeniden başlattığı, böylece temasların da yeniden canlandığı,

Kazakistan'la stratejik ilişkilerimizin önemli parçalarından birisinin de askeri iş birliği olduğu,

Bu ülkede Büyükelçiliğimizin açıldığı 1993 yılında bir askerî eğitim iş birliği anlaşmasının da akdedildiği,

1993 yılından bu yana Kazakistan'la askerî alandaki temas, diyalog ve iş birliğimizin ileri seviyelere ulaştığı, özellikle, 2002 yılından sonra hem Silahlı Kuvvetlerimiz hem savunma sanayimiz arasındaki diyalogun ciddi ölçüde yoğunlaştığı,

Son askerî diyalog toplantısının geçtiğimiz yıl Mart ayında düzenlendiği, akabinde Nisan sonundaki IDEF Fuarı'na Kazakistan'ın geniş bir heyetle katılım sağladığı,

Savunma sanayi alanında da ülkemizin imkân ve kabiliyetlerinin artmasına paralel olarak Kazakistan'la iş birliğimizin ilerlediği,

2014 yılında ASELSAN'nın Orta Asya'daki ilk üretim tesisini yine Kazakistan'da açtığı,

Kazakistan Engineering ile ASELSAN ortaklığı sonucu kurulan Kazakistan-ASELSAN Engineering (KAE) şirketinin Kazakistan silahlı kuvvetlerine gece görüş ve termal sistemleri tedarik ettiği,

Anılan şirketin bir diğer amacının başta Özbekistan olmak üzere diğer Orta Asya cumhuriyetlerine de ihracat yapmak olduğu,

Bu çerçevede Özbekistan'a 2017 yılında 4 adet termal kamera satışının gerçekleştirildiği,

Hem Kazakistan'da hem diğer Orta Asya cumhuriyetlerinde, insansız hava araçlarından kendi geliştirdiğimiz yazılım ve mühimmatlara kadar savunma sanayi ürünlerimizin geniş biçimde kullanılmasını sağlamanın hedeflendiği,

Gündemimizdeki Anlaşma'yla, Kazakistan'la askerî iş birliğimizde ihtiyaç duyulan yeni nesil hukuki çerçevenin oluşturulmak istendiği,

Kazakistan'la askerî ilişkilerimizin mevcut hukuki çerçevesinin 23 Şubat 1993 tarihli Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşması ve 8 Ağustos 1994 tarihli Askerî Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması'yla tesis edildiği,

Anılan iki anlaşma yerine gündemimizde yer alan askerî iş birliği anlaşmasını sonuçlandırmanın ve böylece bu ülkeyle askerî ilişkilerimize çeşitlilik kazandırmanın hedeflendiği,

Anlaşma'yla 4 temel alanda askerî iş birliğimizi güçlendirmenin hedeflendiği,

İlk olarak, değişik seviyelerde askerî eğitim ve öğretim kurumlarımız arasında bilgi ve tecrübe paylaşımını geliştirmenin, millî tatbikatlara gözlemciler göndermenin ve askerî heyet ziyaretlerinin sayısını artırmanın, ikinci olarak, özellikle askerî teknolojiler ve askerî tıp alanında koordinasyon ve bilgi değişimini güçlendirmenin hedeflendiği,

Üçüncü olarak, askerî lojistik sistemlerinin karşılıklı incelenmesi, ihtiyaç fazlası savunma malzemelerinin paylaşımı ve personel eğitimleri için müşterek planlamalar yapmak üzere hukuki bir zemin tesis etmenin amaçlandığı,

Son olarak da bu Anlaşma'yla, askerî iş birliği alanları çeşitlendirilerek askerî istihbarat, siber savunma, müşterek tatbikat ve eğitimler, askerî tarih, arşiv, yayın ve müzecilik, çevre emniyeti ve çevresel koruma, barışı koruma ve insani yardım harekâtları, doğal afet kurtarma harekâtı gibi alanları da askerî iş birliğimizin bir parçası hâline getirmenin istendiği,

Bu Anlaşma'nın esas itibarıyla Kazakistan'la imzalayacağımız başka askerî anlaşmalara hukuki zemin sağlayacak bir çerçeve niteliği taşıdığı,

Anlaşma'nın Kazakistan tarafından 2019 yılında onaylandığı,

Anlaşma hayata geçirildiği takdirde 1993 ve 1994 tarihli iki anlaşmanın da yürürlükten kalkmış olacağı.

Daha önceki anlaşmalardan bugüne kadar, Türkiye'de Kazakistan Silahlı Kuvvetlerine mensup toplam 1.388 personele eğitim verildiği; Türk Silahlı Kuvvetlerinden Kazakistan'da toplam 18 Silahlı Kuvvetler mensubunun eğitimlerini tamamladıkları,

Hâlen eğitimi devam eden misafir askerî öğrenci statüsünde Kazakistan Cumhuriyetine ait 40 askerî personelin Türkiye'de eğitim gördüğü, Türk Silahlı Kuvvetlerinin şu anda Kazakistan'da eğitimi devam eden personelinin ise bulunmadığı,

ifade edilmiş;

Komisyon üyeleri tarafından Anlaşma'nın 2'nci maddesinin yedinci fıkrasında yapılan tanım kapsamında nelerin hibe edileceği konusunda bir bilginin mevcut olup olmadığı,

Bölgedeki ülkeler arasındaki yatay dengenin gözetilmesi kapsamında Özbekistan, Kırgızistan, Türkmenistan gibi ülkelerle aynı kapsamdaki anlaşmalar konusunda mevcut durumun ne olduğu,

hususlarında yöneltilen sorulara cevaben Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran ve Millî Savunma Bakanlığı temsilcisi tarafından;

Anlaşma'nın bir çerçeve iş birliği anlaşması olması sebebiyle hibe konusunun detaylandırılmadığı, iki ülke ilgili makamlarının karşılıklı protokollerle mutabık kalacağı hibelerin ayrı görüşmeler ve müzakereler sonucunda verilebileceği, Kazakistan tarafından ülkemize veya ülkemizden de Kazakistan tarafına bu anlamda düşünülen bir hibe olmamakla birlikte bu konuda bir ihtiyaç hâsıl olduğunda karşılıklı müzakereler yoluyla bu hibelerin tesis edilmiş olacağı,

Şu anda 78 ülkeyle bu yönde askerî iş birliği çerçeve anlaşmalarının müzakere edildiği, pek çoğuyla hâlihazırda yürürlükte olan anlaşmalarımızın olduğu, Orta Asya Türk cumhuriyetlerinin bunların başında geldiği,

Azerbaycan'la bir anlaşmamızın mevcut olduğu, Kazakistan'la bugün 93 ve 94 tarihli anlaşmaların güncellendiği, Kırgızistan'la 2002, Özbekistan'la 2001, yine Türkmenistan'la da 1990 yılında yürürlüğe giren askerî iş birliği anlaşmalarımızın mevcut olduğu, ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, İstanbul Milletvekili Zafer Sırakaya, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan ve Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Akif Çağatay Kılıç</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>	<i>Sena Nur Çelik</i>
İstanbul	İstanbul	Antalya
Üye	Üye	Üye
<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ahmet Kamil Erozan</i>
Ankara	Balıkesir	Bursa
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>
Bursa	Erzurum	Eskişehir
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Derya Bakbak</i>	<i>Mehmet Güzelmansur</i>	<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>
Gaziantep	Hatay	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Ünal Çeviköz</i>	<i>Yunus Emre</i>	<i>Zafer Sırakaya</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Hasan Turan</i>	<i>Serpil Kemalbay Pekgözegü</i>	<i>İsmail Özdemir</i>
İstanbul	İzmir	Kayseri
	(Muhalefet şerhim vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

Komisyonumuzun uluslararası anlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin kanun tekliflerine dair muhalefet şerhim aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

1- 2/2782 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi'ne muhalefet şerhimdir.

Kazakistan Cumhuriyeti, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından 1991 yılında bağımsızlığını ilan etmiş ve o tarihten 2019 yılına kadar Nursultan Nazarbayev tarafından yönetilmiştir. On yıllar boyunca Kazakistan halkının temel hak ve hürriyetlerini kısıtlayarak iktidarını sürdüren Nazarbayev, istifasından sonra 9 Haziran 2019 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Kasım Cömert Tokayev'i desteklediğini açıklamıştı. Bu destek açıklamasından sonra binlerce Kazakistan vatandaşı Almatı ve başkent Nur Sultan'da iktidarın göstermelik seçim yaparak varlığını sürdürmek istediğini iddia ederek "despotluk ve diktatörlüğe hayır" pankartları açarak hükümeti protesto etmişti. Bu protestolar sonucunda yüzlerce Kazakistan vatandaşı yaralanırken onlarcası demokratik protesto haklarını kullandıkları için gözaltına alınmıştı.

Nitekim seçim günü geldiğinde protesto yapan halkın öngörüsü doğru çıktı. Seçimi Nazarbayev'in desteklediği Tokayev %70.8'lik oranla kazansa da, AGİT başta olmak üzere bir çok uluslararası kurum seçimlerde yaygın bir şekilde usulsüzlük yapıldığını tespit etmişti. Nazarbayev ve desteklediği Tokayev iktidarı, Kazakistan'ın bağımsızlığından bu yana hak ihlalleriyle gündeme gelmeye devam etmektedir. Gazetecilik faaliyetlerinin kısıtlandığı, demokratik eylemlerin izne tabi tutulduğu, muhaliflerin keyfi bir biçimde tutuklandığı Kazakistan, Özgürlük Evi'nin raporlarına göre, seçim süreçlerinin adil ve özgür bir biçimde geçmediği, muhalefetin siyaset yapma hakkının engellendiği, devlet içinde yolsuzluğun üst düzeyde olduğu, hükümetin yönetim biçiminin şeffaf olmadığı ifade edilmiştir. Yine Özgürlük Evi, Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) raporlarında basın kuruluşlarının özgür hareket edemediği, kişilerin ifade özgürlüğünden yoksun bırakıldığı, sivil toplum örgütlerinin bağımsız çalışma yapamadığı ve kadınların ciddi anlamda baskı altında kaldığı da dile getirilmiştir. Son olarak, 2019'daki cumhurbaşkanlığı seçiminden sonra demokratik adımlar atmayan yeni hükümete karşı 5 Kasım günü Kazakistanlı Kadınlar sosyal medya üzerinden saçlarını keserek ülkedeki yolsuzluğa, kadına karşı ayrımcılığa, anti demokratik uygulamalara karşı protesto başlatmışlardı..

Şubat 2020’de Kazakistan’ın güney bölgelerindeki kimliklerden biri olan Dunganlar’a karşı Kazak milliyetçilerin merkezi bir yerden komut alırcasına köylerini bastıkları ve en az 11 Dunganı katlettikleri uluslararası kamuoyuna yansımıştı. Kazak Hükümeti’nin bu saldırılara karşı sessiz kaldığı, dolaylı desteklediği ve Kazakistan vatandaşı olan 12 bin Dungan’ın Kırgızistan’a sığındıkları bilinmektedir.

19 milyon nüfuslu ve 130’a yakın etnik kimlik barındıran Kazakistan’da sadece Dunganlar değil, özellikle son 10 yıl içinde bu ülkede vatandaşlık hakkı olan Azeriler, Çeçenler, Kürtler, Ermeniler ve Ahıska Türkleri gibi farklı etnik kimliklerin Kazak milliyetçilerinin provokasyonları ile karşılaştıkları bilinmektedir. Özünde Kazak ırkçılığının ciddi yükselişi olmakla birlikte, her biri farklı bahaneler ileri sürülen linç girişimlerine dayalı bu gerilimler giderek artış göstermektedir. Bu saldırıların Kazakistan Hükümeti tarafından organize edildiğine dair iddialar her geçen yıl daha da artmaktadır. Kazakistan Enternasyonalist Birliği başkanı olan ve Kazakistan halkları tarafından yakından bilinen Bahitcan Kelbayev’in verdiği istatistiklere göre, artan milliyetçilik sebebiyle her yıl Kazak olmayan 40.000 kişi ülkeyi terk etmek zorunda kalıyor.

Halkların Demokratik Partisi olarak, dünya kamuoyunda anti demokratik uygulamalarıyla bilinen Kazakistan hükümetinin baskıcı rejimini ödüllendiren, meşru gösteren hiçbir ekonomik, siyasi ve askeri anlaşmayı onaylamıyoruz. Aksine demokrasiden yana tavır alarak Kazakistan hükümetinin halkına, özellikle muhaliflere karşı anti demokratik uygulamaları son vermesi çağrısı yapılmalıdır. Bu sebeple, komisyona gelen bu askeri anlaşma on yıllardır baskı altında yaşayan başta kadınlar olmak üzere Kazakistan halkının çıkarlarıyla örtüşmemektedir. Demokratik olmaktan uzak ülkelerle yapılan askeri anlaşmalar mevcut rejimleri daha da güçlendirmekte ve anti demokratik uygulamalarını sürdürmeye teşvik etmektedir. Yukarıda bahsedilen gerekçeler temelinde bu anlaşmaya **şerh düşüyoruz.**

02.12.2020

Serpil Kemalbay Pekközegü

İzmir

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP'UN
TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ İLE
KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
ARASINDA ASKERİ İŞ BİRLİĞİ ANLAŞMASININ
NOTALARLA BİRLİKTE ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 13 Eylül 2018 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askeri İş Birliği Anlaşmasının Notalar"la birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ İLE
KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
ARASINDA ASKERİ İŞ BİRLİĞİ ANLAŞMASININ
NOTALARLA BİRLİKTE ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA ASKERİ İŞ BİRLİĞİ ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti, bundan böyle "Taraflar" veya "Taraflar" olarak adlandırılacaktır;

Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin amaç ve ilkelerine bağlılıklarını teyit ederek,

Genel kabul görmüş uluslararası hukuk normları ve kurallarına dayanarak ve iki tarafın uluslararası taahhütlerini dikkate alarak,

Karşılıklı saygı güven ve her iki devletin çıkarlarını göz önünde bulundurarak uzun süreli askeri işbirliği için gayret ederek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır;

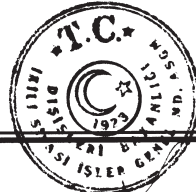
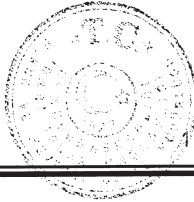
**MADDE I
AMAÇ**

Bu Anlaşmanın amacı, Taraflar arasında eşitlik ve karşılıklı menfaat ilkelerine dayanarak askeri işbirliğini daha da geliştirmektir.

**MADDE II
TANIMLAR**

Bu Anlaşmada kullanılan tanımlar aşağıdaki anlamları ifade eder:

1. "Gönderen Taraf" bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla Kabul Eden Taraf ülkesine personel, malzeme ve teçhizat gönderen Tarafı ifade eder.
2. "Kabul Eden Taraf" bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla ülkesinde Gönderen Tarafın personel, malzeme ve teçhizatını bulunduran Tarafı ifade eder.
3. "Misafir Personel" bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla bir Taraftan diğer Taraf ülkesine gönderilen ve silahlı kuvvetler mensubu askeri personeli veya sivil kişileri ifade eder.
4. "Misafir Öğrenci" Gönderen Tarafın Silahlı Kuvvetlerinde görevli ve Kabul Eden Tarafın askeri okullarına veya Kabul Eden Tarafça belirlenmiş diğer eğitim kurumlarına Gönderen Tarafça gönderilen öğrenciyi ifade eder.
5. "Yakınlar" Gönderen Tarafın ulusal mevzuatları uyarınca Misafir Personelin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarını ifade eder.
6. "Kıdemli Personel" bu Anlaşma kapsamında gönderilen askeri/sivil grubun faaliyetlerine nezaret etmeye yetkili ve Gönderen Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak atanmış Misafir Personel arasındaki kıdemli kişiyi ifade eder.
7. "Hibe" geri ödemesiz mal ya da hizmet bağışlanmasını veya transferini ifade eder.

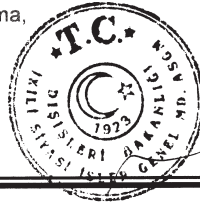
8. "Hizmetler" Taraflar arasındaki bir Anlaşmaya bağlı olarak eğitim, teknik veri, bakım, tamir, kurtarma (acil durum halinde), danışmanlık desteği sağlanmasını ve her tür askeri geminin, silahın, teçhizatın, binanın ve arazinin tahsisini ifade eder.

9. "Lojistik Destek" ikmal maddelerinin ve hizmetlerin satılmasını, hibe edilmesini, transferini, tahsisini ve mübadelesini ifade eder.

MADDE III ASKERİ İŞ BİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar arasındaki iş birliği aşağıdaki alanları kapsar:

1. Askeri eğitim ve öğretim:
 - a. Askeri okullar, eğitim ve öğretim merkezleri ve Kabui Eden Tarafın belirleyeceği diğer eğitim kurumlarında verilen eğitim, öğretim ve kurslar,
 - b. Birlik, karargâh ve kurumlarda görev başı eğitimi,
 - c. Eğitim ve öğretim kurumları arasında karşılıklı/tek taraflı Misafir Öğrenci/Misafir Personel değişimi ya da danışmanlık hizmeti değişimi,
 - d. Eğitim ve öğretimin geliştirilmesine yönelik karşılıklı temas ziyaretleri ve bilgi alışverişi.
2. Müşterek tatbikatlar ve eğitimler,
3. Savunma sanayi,
4. Askeri ziyaretler,
5. Askeri istihbarat,
6. Lojistik iş birliği, Hibe ve Lojistik Destek,
7. Askeri tıp ve sağlık hizmetleri,
8. Muhabere, elektronik, bilgi sistemleri ve siber savunma,
9. Barışı koruma, insani yardım harekâtları,
10. Askeri hukuk sistemleri,
11. Haritacılık, hidrografi, topoğrafya ve seyrüsefer,
12. Çevre emniyeti ve çevresel koruma,
13. Nükleer, radyasyon, biyolojik ve kimyasal koruma,
14. Hidrometeoroloji,
15. Askeri personel ve birlik değişimi,
16. Askeri bilimsel ve teknolojik araştırma alanları,
17. Sosyal, sportif ve kültürel faaliyetler,
18. Mayın ve el yapımı patlayıcılara karşı savunma,
19. Doğal Afet Kurtarma Harekâtı,
20. Askeri tarih, arşiv, yayın ve müzecilik,

21. Askerlik hizmetindeki özlük hakları ve sosyal imkânlar hakkında bilgi ve tecrübe paylaşımı.

Belirli askeri iş birliği alanlarını uygulamak maksadıyla, Taraflar ayrı uluslararası anlaşmalar akdedebilir.

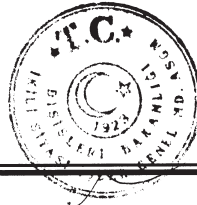
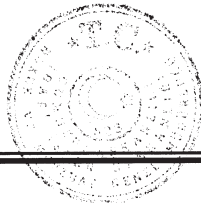
MADDE IV İŞ BİRLİĞİ ŞEKİLLERİ

1. Taraflar aşağıdaki şekillerde iş birliği yapar:
 - a. Savunma Bakanları, Genelkurmay Başkanları ve onların yardımcıları veya Taraflarca yetkilendirilen diğer görevlilerin toplantı ve ziyaretleri,
 - b. Her iki Tarafın uzmanları arasında çeşitli faaliyet alanlarında tecrübe ve bilgi değişimi,
 - c. Askeri birlik, karargah ve kurumlarda ücretli, ücretsiz veya indirimli ücret karşılığında eğitim, öğretim veya kursların düzenlenmesi,
 - d. Benzer askeri kurumlar arasında temaslar,
 - e. Müşterek müzakereler, istişareler ve toplantılar düzenlenmesi ve kurslara, sempozyumlara ve konferanslara katılım sağlanması,
 - f. Fıjili atış uygulamalarını da içerecek şekilde askeri tatbikatlara katılım, bu askeri tatbikatlara gözlemci statüsünde iştirak, müşterek tatbikatlar düzenlenmesi,
 - g. Bilgi ve eğitim malzemelerinin mübadelesi,
 - h. Karşılıklı lojistik destek sağlanması ve hibe şeklinde veya ücreti mukabilinde mühimmat, malzeme ve hizmet mübadelesi,
 - i. Eğitim projelerine, görev başı eğitimlerine ve kariyer gelişim kurslarına katılım sağlanması.
2. Başışılan malzemede hizmetin geri çevrilmesi durumunda Kabul Eden Taraf bu Anlaşma kapsamında Gönderen Tarafı yazılı bildirim ile bilgilendirir.

MADDE V YETKİLİ MAKAMLAR

1. Bu Anlaşmanın uygulanmasına ilişkin yetkili makamlar:

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına: Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı,
Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti adına: Kazakistan Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı.
2. Taraflar, bu Anlaşmanın uygulanması konusunda Yetkili Makamların herhangi bir değişikliği durumunda birbirlerini diplomatik kanallar aracılığıyla ivedilikle bilgilendirir.

**MADDE VI
YILLIK UYGULAMA PLANLARI**

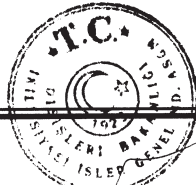
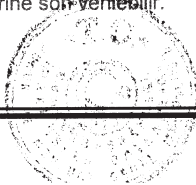
1. Taraflar bu Anlaşmanın uygulanması için müşterek faaliyetlere yönelik Yıllık Uygulama Planları hazırlar.
2. Yıllık Uygulama Planları isim, tarih, yer, mali hususlar, katılımcı sayısı ve yürütülecek faaliyetlere ilişkin diğer detayları içerir.
3. Tarafların yetkili makamları, Yıllık Uygulama Planında yer alan faaliyetlerin planlanması ve koordine edilmesi maksadıyla Tarafların ülkelerinde dönüşümlü olarak icra edilen askeri toplantılarla yıllık müzakereler icra eder.

**MADDE VII
BİLGİ VE MALZEMENİN GÜVENLİĞİ**

1. Taraflar, Tarafların devletlerinin ulusal mevzuatına uygun olarak bu Anlaşma çerçevesinde oluşturulan veya sağlanan bilgilerin korunmasını sağlar.
2. Bilgi ve malzeme, bilgi ve malzemeyi sağlayan Tarafın önceden yazılı izni olmadan üçüncü bir tarafa ifşa edilemez, paylaşamaz (veya aktarılamaz).
3. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması sırasında elde edilen bilgi, Taraflardan biri tarafından diğer Tarafın veya üçüncü Tarafların çıkarları aleyhine kullanılmaz.
4. Bu Anlaşma çerçevesinde sağlanan veya oluşturulan gizlilik dereceli bilgi ve malzemelerin mübadelesi ve korunması Taraflar arası yapılacak ayrı uluslararası anlaşmalarla gerçekleştirilir.

**MADDE VIII
HUKUKİ HUSUSLAR**

1. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenci, giriş, ikamet ve çıkış dâhil, Kabul Eden Taraf ülkesinde buldukları sürece Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına tabi olur. Kabul Eden Tarafın yargı yetkisinin uygulandığı ve hüküm içeriğinin Gönderen Tarafın ulusal mevzuatında bulunmayan bir cezayı öngördüğü hallerde, her iki Tarafın mevzuatında yer alan veya Taraflar için uygun olan bir ceza türü uygulanır.
2. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel ile Yakınları ve Misafir Öğrencilerin gözetimine alınması veya tutuklanması halinde Gönderen Tarafı derhal durumdan haberdar eder.
3. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrencilerden herhangi birinin Kabul Eden Taraf ülkesinde yasal bir soruşturmaya veya yargılanmaya muhatap olması durumunda, bu kişi Kabul Eden Tarafın vatandaşlarına sağlanandan az olmamak koşulu ile Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatında öngörülen bütün hukuki koruma hakkına sahip olur.
4. Kabul Eden Tarafın kanunlarını ihlal ettikleri takdirde, Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin faaliyetlerine son verilebilir.

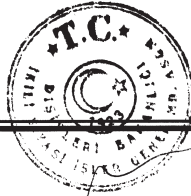
5. Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler buldukları birlik, karargâh ve kurumlardaki disiplin kurallarına uyar.
6. Disiplin cezaları:
 - a. Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın ulusal disiplin mevzuatına tabi olur.
 - b. Misafir Personel, Gönderen Tarafın ulusal disiplin mevzuatına tabi olur.
7. Kabul Eden Tarafın yetkili askerî makamları emrindeki Misafir Personele görevin gerektirebileceği emirleri verebilir.
8. Kıdemli Personel, kendi devletinin askerî hizmet kanunları ve disiplin yasalarının hükümleri uyarınca, Gönderen Taraf personeline disiplin tedbirleri uygulama yetkisine sahiptir.
9. Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrenciler herhangi bir siyasi faaliyette yer alamaz veya Kabul Eden Taraf aleyhinde faaliyetler icra edemez.

MADDE IX TAZMİNAT TALEPLERİ

1. Taraflar, bu Anlaşma kapsamındaki faaliyetlerin icrası sırasında kendi personelinin yaralanması, ölümü veya bireylere, mallara ve çevreye yönelik zarar/ziyandan ötürü, bu tür zarar veya ziyan ağır ihmâl veya kasıtlı bir hareketten kaynaklanmıyorsa, birbirlerinden tazminat talep etmez.
2. Taraflar, ortaya çıkan durumun ağır kusur veya kasıttan kaynaklanıp kaynaklanmadığını müştereken belirler.

MADDE X İDARİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel, Yakınları ve Misafir Öğrenciler herhangi bir diplomatik dokunulmazlık ve imtiyaza sahip olamaz.
2. Kabul Eden Taraf, Gönderen Tarafın Misafir Öğrenci veya Misafir Personelinden, bu Anlaşmada belirtilmeyen faaliyet alanlarında istifade etmez veya bu kişiler Kabul Eden Taraf topraklarında meydana gelen iç veya dış acil durumlar veya çatışma hallerinin çözümüne müdâhil olmaz.
3. Misafir Öğrenci veya Misafir Personel, Kabul Eden Taraftaki emsalleriyle aynı idari uygulamalara tabi olur.
4. Gönderen Tarafın askerî personeli, bu Anlaşma çerçevesinde imzalanan diğer uluslararası anlaşmalarda aksi öngörülmedikçe, kendi silahlı kuvvetlerinin milli üniformalarını giyme hakkına sahiptir. Görev sırasında, bir faaliyetin icrası için gerekli teçhizat Kabul Eden Tarafça sağlanır. Ancak, Misafir Öğrenciler, Kabul eden Tarafça sağlanan askerî üniformayı giymek zorundadır. Bu Misafir Öğrenciler tanınmak için Gönderen Tarafça sağlanan askerî sembollerini üstünde taşıyabilir.

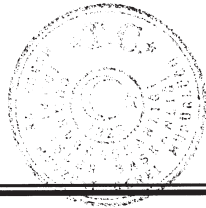

(Handwritten signature)

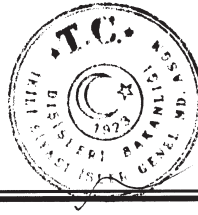
5. Gönderen Taraf, gerekli gördüğünde personelini geri çağırma hakkını saklı tutar. Kabul Eden Taraf, Gönderen Taraftan böyle bir talep aldığı anda, geri çağırılan personelin dönüşü için mümkün olan en kısa zamanda gerekli tedbirleri alır.
6. İstisnai idari hususlar, bu Anlaşma çerçevesinde imzalanan diğer uluslararası anlaşmalarda belirlenir.
7. Tüm Misafir Personel ve Yakınları, Kabul Eden Tarafın kendi düzenlemeleri çerçevesinde orduevleri ve askeri kantinlerden yararlanabilir.
8. Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrencilerden herhangi birisinin ölümü durumunda, Kabul Eden Taraf Gönderen Tarafı durumdan haberdar eder, cenazeyi kendi topraklarındaki en yakın uluslararası havalimanına intikal ettirir ve cenaze nakil edilene kadar tıbbi muhafaza dâhil gerekli diğer önlemleri alır.
9. Misafir Personel, Yakınları ve Misafir Öğrenci, çevreye zarar verecek eylemlerden kaçınır, çevre kirliliğinin önlenmesine azami dikkat eder ve Kabul Eden Tarafın konuya ilişkin düzenlemelerine uyar.
10. Kabul Eden Taraf, Kabul Eden Taraftaki faaliyetlerin icrası için gerekli olan ulaştırma hizmetlerinin imkânlar dâhilinde ve mütakabiliyet esasına göre, ücretsiz/ücreti mukabili sağlanıp sağlanmayacağı konusunda son kararı verir.
11. Eğitim ve öğretim Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak verilir. Akademik başarısızlık, disiplinsizlik, sağlık sorunları, vb. nedeniyle eğitim ve öğretime devam edemeyecek durumdaki Misafir Öğrenci ve Misafir Personel, Kabul Eden Tarafın mevzuatında belirtilen ilgili usullere uygun olarak eğitim ve öğretim kurumlarından uzaklaştırılır. Taraflarca gerekli görülmesi halinde, hayati risk içeren ve uzmanlık gerektiren (uçuş eğitimi, atış talimleri, vb.) eğitimler için bu Anlaşmaya dayanan protokoller yapılabilir.
12. Misafir Personel ve Misafir Öğrencinin seçimi, Kabul Eden Tarafın kriterlerine uygun olarak Gönderen Tarafa yapılır.

MADE XI SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Misafir Personel ve Misafir Öğrencinin sağlığı, bu Anlaşma kapsamındaki herhangi bir faaliyeti icra etmeye elverişli olur. Kabul Eden Taraf, sağlık açısından iyi olduklarını gösterir bir sağlık raporu talep edebilir.
2. Misafir Öğrenciler için muayene ve tedavi hizmetlerine ilişkin masraflar Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına göre karşılanır. Misafir Öğrencilerin sigorta primleri veya sağlık masrafları Kabul Eden Tarafa karşılanır.
3. Misafir Personel ve Yakınları için acil sağlık hizmetleri ve acil dış bakım hizmetleri, Kabul Eden Tarafa ücretsiz olarak sağlanır. Acil sağlık ve acil dış bakım hizmetleri dışında, Misafir Personel ve Yakınlarına sağlanan muayene ve tedavi giderleri, Kabul Eden Tarafın mevzuatına göre satın alınacak bir sağlık sigortasıyla karşılanır.

- 6 -

4. Misafir Personel ve Yakınları için sigorta primleri veya tedavi hizmeti giderlerinin ücretli veya ücretsiz olup olmayacağına Kabul Eden Taraf karar verir. Kabul Eden Tarafça bu hizmetlerin ücretli olarak sağlanmasına karar verildiği takdirde, Misafir Personel ve Yakınları için sigorta primleri veya tedavi hizmetleri Gönderen Taraf veya Misafir Personel tarafından karşılanır.

MADDE XII MALİ HUSUSLAR

1. Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, Gönderen Taraf bu Anlaşma kapsamındaki işbirliği faaliyetlerini icra etmek için atanan Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin maaş/harçlık, ibate, işe, ulaşım ve diğer mali haklarından sorumlu olur.

2. Bununla birlikte, Gönderen Tarafça talep edildiği takdirde, Kabul Eden Taraf, aşağıdaki hizmetlerin karşılanıp karşılanmayacağına ve eğitim ve öğretim amacıyla atanan Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler için bu hizmetlerin karşılanma esaslarını belirler:

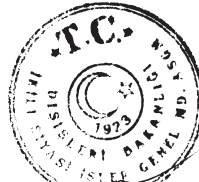
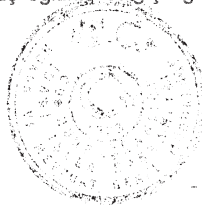
a. Misafir Öğrenciler için:

- (1) İşe,
- (2) İbate (Kabul Eden Tarafça belirlenen misafirhane veya tesiste),
- (3) Günlük harçlık (Kabul Eden Tarafça belirlenecek esaslar ve miktar üzerinden),
- (4) Eğitim ve öğretim giderleri (ücretli, tenzilatlı veya ücretsiz),
- (5) Giyim-kuşam (Kabul Eden Tarafın emsal öğrencileri için tespit edilmiş olan istihkaklar üzerinden),
- (6) Tıp Fakültesi 6'ncı sınıf öğrencilerine intörn eğitimi döneminde ödenen ücretler.

b. Misafir Personel için:

- (1) Aylık maaş (kursiyer subay ve astsubaylar için esaslar ve miktar, rütbelere göre, sivil memurlar için esaslar ve miktar, statülerine göre Kabul Eden Tarafça belirlenir)
- (2) Eğitim ve öğretim giderleri (ücretli, tenzilatlı veya ücretsiz)
- (3) Giyim-kuşam (sadece kursiyer subay ve astsubayların eğitim-öğretim kurumlarında giyeceği, Kabul Eden Tarafın emsal subay ve astsubaylarına verilen istihkaklar üzerinden).
- (4) Uzmanlık eğitimi alan doktorlar için vardiya ücreti.

3. Türkiye'de verilecek Türkçe dil kursları (mümkün olduğu takdirde) ve Kazakistan'da verilecek Kazakça/Rusça dil kursları (mümkün olduğu takdirde) ücretsiz olur. Yüksek maliyet gerektiren eğitimler (Uçuş eğitimi, dalgıç eğitimi, serbest çikis kulesi eğitimi vb.) indirimsiz fiyatlarla verilir.

4. Misafir Öğrenci ve Misafir Personel, Kabul Eden Tarafın topraklarını daimi olarak terk ederken kendi ve Yakınlarının borçlarını tasfiye eder. Acil olarak geri çekme durumunda, Misafir Öğrenci ve Misafir Personel ile Yakınlarının borçları Kabul Eden Tarafça düzenlenecek ve ilgili makam tarafından onaylanacak, harcama tutarını gösterir faturaya uygun olarak Gönderen Tarafça ödenir.
5. Eğitim ve öğretim giderleri, Gönderen Tarafça, her eğitim döneminin sonunda Kabul Eden Tarafça düzenlenecek ve ilgili makam tarafından onaylanacak, harcama tutarını gösterir belgenin alınmasından sonra 60 (altmış) gün içinde, Kabul Eden Tarafın yetkili makamı tarafından belirlenen banka hesabına ABD doları cinsinden ödenir (bir ay veya daha kısa süreli eğitim giderleri peşin ödenir.)
6. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenci, giriş, kalış ve çıkış süresince, Kabul Eden Tarafın yürürlükteki vergi mevzuatına tabi olur.

MADDE XIII GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

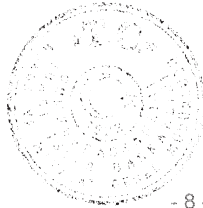
1. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenci, Kabul Eden Tarafın topraklarında Kabul Eden Tarafın yabancıların ikameti ve seyahati ile ilgili düzenlemelerine tabi olur.
2. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenci, Kabul Eden Devletin ülkesine giriş ve çıkışta Kabul Eden Tarafın gümrük ve pasaport düzenlemelerine tabi olur. Bununla birlikte, Kabul Eden Taraf, kendi mevzuatı çerçevesinde mümkün olan tüm idari kolaylıkları sağlar.

MADDE XIV HAVADAN TRANSİT GEÇİŞ

Taraflardan birinin Silahlı Kuvvetlerine ait askeri teçhizat ve/veya askeri personelin diğer Taraf devletinin toprakları üzerinden uçakla transit geçişi, transit geçiş yapılan devletin ulusal mevzuatına uygun olarak gerçekleşir.

MADDE XV DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜKLER

Bu Anlaşmanın hükümleri, Tarafların devletlerinin taraf olduğu diğer uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan haklarını ve yükümlülüklerini etkilemez ve diğer Devletlerin menfaatleri, güvenliği ve toprak bütünlüğüne karşı kullanılamaz.

- 8 -

**MADDE XVI
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ**

Bu Anlaşmanın uygulanmasından veya yorumlanmasından doğan herhangi bir uyuşmazlık müzakere ve istişareler aracılığıyla çözüme kavuşturulur ve çözüm için herhangi bir ulusal veya uluslararası mahkemeye veya üçüncü taraf antikal ettirilmez.

**MADDE XVII
TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME**

Tarafların karşılıklı mutabakatına tabi olarak bu Anlaşmaya yapılacak ekleme veya değişiklikler, bu Anlaşmanın tamamlayıcı bir parçası olarak kabul edilecek ayrı protokoller şeklinde düzenlenir ve MADDE XVIII'de yer alan usullere uygun olarak yürürlüğe girer.

**MADDE XVIII
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ, YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME**

1. Bu Anlaşma belirsiz bir süre için akdedilmiştir ve Tarafların bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerinin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girer.
2. Taraflardan her biri, bu Anlaşmayı diplomatik kanallardan yazılı bir on bildirimle her zaman sona erdirebilir. Sona erdirmeye, böyle bir bildirim alınmasından 90 (doksan) gün sonra yürürlüğe girer.
3. Bu Anlaşmanın sona erdirilmesi, devam eden program ve faaliyetleri engellemez.
4. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti arasında 8 Ağustos 1994 tarihinde imzalanan Askeri Eğitim, Teknik ve Bilim Alanlarında İşbirliği Anlaşması" ile "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti arasında 23 Şubat 1993 tarihinde imzalanan Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşması" sona erer.

Ankara'da, 13 Eylül 2018 tarihinde her biri eşit derecede geçerli olmak üzere, Türkçe, Kazakça Rusça ve İngilizce dillerinde ikişer asıl nüsha halinde tanzim edilmiştir. Yorum farklılığı halinde İngilizce metin geçerlidir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

İMZA

İSİM : Hulusi AKAR

UNVAN : Millî Savunma Bakanı

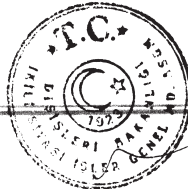
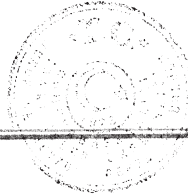
**KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

İMZA

İSİM : Nurlan YERMEKBAYEV

UNVAN : Savunma Bakanı

№ 13-68681/2811

Kazakistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığına saygılarını sunar ve aşağıdakini bildirmekten onur duyar.

13 Eylül 2018 tarihli Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Askeri İşbirliği Anlaşmasının (Anlaşma) Kazakça versiyonunda onaylanma aşamasında bazı teknik ve gramer hatalar tespit edilmiştir.

Bundan dolayı Kazakistan tarafı söz konusu Anlaşmanın Kazakça metnini teknik ve gramer açısından düzeltilmiş ve aşağıda gösterilmiş metni ile değiştirilmesini teklif eder:

**KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
İLE TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
ARASINDA ASKERİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI**

Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve, bundan böyle "Taraflar" veya "Taraflar" olarak adlandırılacaktır;

Birleşmiş Milletler Şartı'nın amaç ve ilkelerine bağlılıklarını teyit ederek,

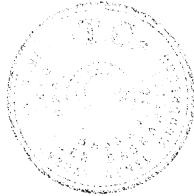
Genel kabul görmüş normlara, uluslararası hukuk kurallarına dayanarak ve iki tarafın uluslararası taahhütlerini dikkate alarak,

Karşılıklı saygı güven ve her iki devletin çıkarlarını göz önünde bulundurarak uzun süreli askerî işbirliği için gayret ederek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır;

**MADDE I
AMAÇ**

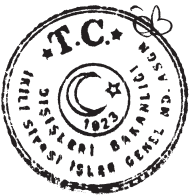
Bu Anlaşmanın amacı, Taraflar arasında eşitlik ve karşılıklı menfaat ilkelerine dayanarak askerî işbirliğini tesis etmek ve geliştirmektir.

MADDE II TANIMLAR

Bu Anlaşmada kullanılan tanımlar aşağıdaki anlamları ifade eder:

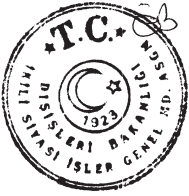
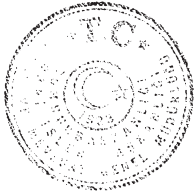
1. **“Gönderen Taraf”** bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla Kabul Eden Taraf ülkesine personel, malzeme ve teçhizat gönderen Tarafı ifade eder.
2. **“Kabul Eden Taraf”** bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla ülkesinde Gönderen Tarafın personel, malzeme ve teçhizatını bulunduran Tarafı ifade eder.
3. **“Misafir Personel”** bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla bir Taraftan diğer Taraf ülkesine gönderilen ve silahlı kuvvetler mensubu askeri personeli veya sivil kişileri ifade eder.
4. **“Misafir Öğrenci”** Gönderen Tarafın Silahlı Kuvvetlerinde görevli ve Kabul Eden Tarafın askeri okullarına veya Kabul Eden Tarafça belirlenmiş diğer eğitim kurumlarına Gönderen Tarafça gönderilen öğrenciyi ifade eder.
5. **“Yakınlar”** Gönderen Tarafın ulusal mevzuatları uyarınca Misafir Personelin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarını ifade eder.
6. **“Kıdemli Personel”** bu Anlaşma kapsamında gönderilen askerî/sivil grubun faaliyetlerine nezaret etmeye yetkili ve Gönderen Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak atanmış Misafir Personel arasındaki kıdemli kişiyi ifade eder.
7. **“Hibe”** geri ödemesiz mal ya da hizmetin başışlanmasını veya gönderimini ifade eder.
8. **“Hizmetler”** Taraflar arasındaki bir Anlaşmaya bağlı olarak eğitim, teknik veri, bakım, tamir, kurtarma (acil durum halinde), danışmanlık desteği sağlanması ve her tür askeri geminin, silahın, teçhizatın, binanın ve arazinin tahsisini ifade eder.
9. **“Lojistik Destek”** ikmal maddelerinin ve hizmetlerin satılmasını, hibe edilmesini, gönderimini, tahsisini ve teati edilmesini ifade eder.

MADDE III ASKERİ İŞ BİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar arasındaki iş birliği aşağıdaki alanları kapsar:

1. Askeri eğitim ve öğretim:
 - a. Askeri okullar, eğitim ve öğretim merkezleri ve Kabul Eden Tarafın belirleyeceği diğer eğitim kurumlarında verilen eğitim, öğretim ve kurslar,
 - b. Birlik, karargâh ve kurumlarda görev başı eğitimi,
 - c. Eğitim ve öğretim kurumları arasında karşılıklı/tek taraflı Misafir Öğrenci/Misafir Personel değişimi ya da danışmanlık hizmeti değişimi,
 - d. Eğitim ve öğretimin geliştirilmesine yönelik karşılıklı temas ziyaretleri ve bilgi alışverişi.
2. Müşterek tatbikatlar ve eğitimler,
3. Savunma sanayi,
4. Askeri ziyaretler,
5. Askeri istihbarat,
6. Lojistik iş birliği, Hibe ve Lojistik Destek,
7. Askeri tıp ve sağlık hizmetleri,
8. Muhabere, elektronik, bilgi sistemleri ve siber savunma,
9. Barışı koruma, insani yardım harekâtları,
10. Askeri hukuk sistemleri,
11. Haritacılık, hidrografi, topoğrafya ve seyrüsefer,
12. Çevre emniyeti ve çevresel koruma,
13. Nükleer, radyasyon, biyolojik ve kimyasal koruma,
14. Hidrometeoroloji,
15. Askeri personel ve birlik değişimi,
16. Askeri bilimsel ve teknolojik araştırma alanları,

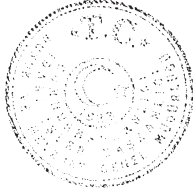

17. Sosyal, sportif ve kültürel faaliyetler,
18. Mayın ve el yapımı patlayıcılara karşı savunma,
19. Doğal Afet Kurtarma Harekâtı,
20. Askeri tarih, arşiv, yayın ve müzecilik,
21. Askerlik hizmetindeki özlük hakları ve sosyal imkânlar hakkında bilgi ve tecrübe paylaşımı.

Belirli askeri iş birliği alanlarını uygulamak maksadıyla, Taraflar ayrı anlaşmalar akdedebilir.

MADDE IV İŞ BİRLİĞİ ŞEKİLLERİ

1. Taraflar aşağıdaki şekillerde iş birliği yapar:
 - a. Savunma Bakanları, Genelkurmay Başkanları ve onların yardımcıları veya Taraflarca yetkilendirilen diğer görevlilerin toplantı ve ziyaretleri,
 - b. Her iki Tarafın uzmanları arasında çeşitli faaliyet alanlarında tecrübe ve bilgi değişimi,
 - c. Askeri birlik, karargah ve kurumlarda ücretli, ücretsiz veya indirimli ücret karşılığında eğitim, öğretim ve kursların düzenlenmesi,
 - d. Benzer askeri kurumlar arasında temaslar,
 - e. Müşterek müzakereler, istişareler ve toplantılar düzenlenmesi ve kurslara, sempozyumlara ve konferanslara katılım sağlanması,
 - f. Fiili atış uygulamalarını da içerecek şekilde askerî tatbikatlara katılım, bu askerî tatbikatlara gözlemci statüsünde iştirak, müşterek tatbikatlar düzenlenmesi,
 - g. Bilgi ve eğitim malzemelerinin değişimi,
 - h. Karşılıklı lojistik destek sağlanması ve hibe şeklinde veya ücreti mukabilinde mühimmat, malzeme ve hizmet mübadelesi,
 - i. Eğitim projelerine, görev başı

eğitimlerine ve kariyer gelişim kurslarına katılım sağlanması.

2. Bağışlanan malzemede hizmetin geri çevrilmesi durumunda Kabul Eden Taraf bu Anlaşma kapsamında Gönderen Tarafı yazılı bildirim ile bilgilendirir.

MADDE V YETKİLİ MAKAMLAR

1. Bu Anlaşmanın uygulanmasına ilişkin yetkili makamlar:

Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti adına:
Kazakistan Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına: Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı,

2. Taraflar, bu Anlaşmanın uygulanması konusunda Yetkili Makamların herhangi bir değişikliği durumunda birbirlerini diplomatik kanallar aracılığıyla ivedilikle bilgilendirir.

MADDE VI YILLIK UYGULAMA PLANLARI

1. Taraflar bu Anlaşmanın uygulanması için müşterek faaliyetlere yönelik Yıllık Uygulama Planları hazırlar.

2. Yıllık Uygulama Planları isim, tarih, yer, mali hususlar, katılımcı sayısı ve yürütülecek faaliyetlere ilişkin diğer detayları içerir.

3. Tarafların yetkili makamları, Yıllık Uygulama Planında yer alan faaliyetlerin planlanması ve koordine edilmesi amacıyla Tarafların ülkelerinde dönüşümlü olarak icra edilen askeri toplantılarla yıllık müzakereler icra eder.

MADDE VII

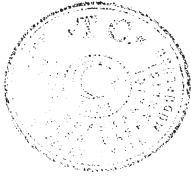
BİLGİ VE MALZEMENİN GÜVENLİĞİ

1. Taraflar, Tarafların devletlerinin ulusal mevzuatına uygun olarak bu Anlaşma çerçevesinde oluşturulan veya sağlanan bilgilerin korunmasını sağlar.
2. Bilgi ve malzeme, bilgi ve malzemeyi sağlayan Tarafın önceden yazılı izni olmadan üçüncü bir tarafa ifşa edilemez, paylaşamaz (veya aktarılamaz).
3. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması sırasında elde edilen bilgi, Taraflardan biri tarafından diğer Tarafın veya üçüncü Tarafların çıkarları aleyhine kullanılamaz.
4. Bu Anlaşma çerçevesinde sağlanan veya oluşturulan gizlilik dereceli bilgi ve malzemelerin mübadelesi ve korunması Taraflar arası yapılacak ayrı anlaşmalarla gerçekleştirilir.

MADDE VIII

HUKUKİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenci, giriş, ikamet ve çıkış dâhil, Kabul Eden Taraf ülkesinde buldukları sürece Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına tabi olur ve Kabul Eden Tarafın yargı yetkisi altında bulunurlar. Kabul Eden Tarafın yargı yetkisinin uygulandığı ve hüküm içeriğinin Gönderen Tarafın ulusal mevzuatında bulunmayan bir cezayı öngördüğü hallerde, her iki Tarafın mevzuatında yer alan veya Taraflar için uygun olan bir ceza türü uygulanır.
2. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel ile Yakınları ve Misafir Öğrencilerin gözaltına alınması veya tutuklanması halinde Gönderen Tarafı derhal durumdan haberdar eder.
3. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrencilerden herhangi birinin Kabul Eden Taraf ülkesinde yasal bir soruşturmaya veya yargılanmaya muhatap olması durumunda, bu kişi Kabul Eden Tarafın vatandaşlarına sağlanandan az olmamak koşulu ile genel olarak kabul edilmiş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahip olur.
4. Kabul Eden Tarafın kanunlarını ihlal ettikleri

takdirde, Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin faaliyetlerine son verilebilir.

5. Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler buldukları kıta, karargâh ve kurumlardaki disiplin kurallarına uyar.

6. Disiplin cezaları:

a. Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın ulusal disiplin mevzuatına tabi olur.

b. Misafir Personel, Gönderen Tarafın ulusal disiplin mevzuatına tabi olur.

7. Kabul Eden Tarafın yetkili askerî makamları emrindeki Misafir Personele görevin gerektirebileceği emirleri verebilir.

8. Gönderen Taraf Kıdemli Personeli, kendi ülkesinin askeri hizmet kanunları ve disiplin yasalarının hükümleri uyarınca, Gönderen Taraf personeline disiplin tedbirleri uygulama yetkisine sahiptir.

9. Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrenciler herhangi bir siyasi faaliyette yer alamaz veya Kabul Eden Taraf aleyhinde faaliyetler icra edemez.

MADDE IX TAZMİNAT TALEPLERİ

1. Taraflar, bu Anlaşma kapsamındaki faaliyetlerin icrası sırasında kendi personelinin yaralanması, ölümü veya bireylere, mülkiyete ve çevreye yönelik zarar/ziyandan ötürü, bu tür zarar veya ziyan ağır ihmal veya kasıtlı bir hareketten kaynaklanmıyorsa, birbirlerinden tazminat talep etmez.

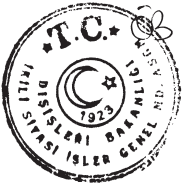
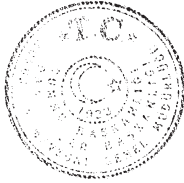
2. Taraflar, ortaya çıkan durumun ağır kusur veya kasıttan kaynaklanıp kaynaklanmadığını müştereken belirler.

MADDE X

İDARİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel, Yakınları ve Misafir Öğrenciler herhangi bir diplomatik dokunulmazlık ve imtiyaza sahip olamaz.
2. Kabul Eden Taraf, Gönderen Tarafın Misafir Personel veya Misafir Öğrencilerinden, bu Anlaşmada belirtilmeyen faaliyet alanlarında istifade edemez veya bu kişiler Kabul Eden Taraf topraklarında meydana gelen iç veya dış acil durumlar veya çatışma hallerinin çözümüne dâhil olmaz.
3. Misafir Personel veya Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Taraftaki emsalleriyle aynı idari uygulamalara tabi olur.
4. Gönderen Tarafın askeri personeli, bu Anlaşma çerçevesinde imzalanan diğer uluslararası anlaşmalar ile başka şekilde karar verilmedikçe, kendi silahlı kuvvetlerinin milli üniformalarını giyme hakkına sahiptir. Görev sırasında, bir faaliyetin icrası için gerekli teçhizat Kabul Eden Tarafça sağlanır. Ancak, Misafir Öğrenciler, Kabul eden Tarafça sağlanan askeri üniformayı giymek zorundadır. Bu Misafir Öğrenciler tanınabilmek için Gönderen Tarafça sağlanan askeri sembollerini üstünde taşıyabilir.
5. Gönderen Taraf, gerekli gördüğünde personelini geri çağırma hakkını saklı tutar. Kabul Eden Taraf, Gönderen Taraftan böyle bir talep aldığında, geri çağırılan personelin dönüşü için mümkün olan en kısa zamanda gerekli tedbirleri alır.
6. İstisnai idari hususlar, bu Anlaşma çerçevesinde imzalanabilecek diğer uluslararası anlaşmalarda belirlenir.
7. Misafir Personel ve Yakınları, Kabul Eden Tarafın kendi mevzuatı çerçevesinde askeri gazinolar ve askeri kantinlerden yararlanabilir.
8. Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrencilerden herhangi birisinin ölümü durumunda, Kabul Eden Taraf Gönderen Tarafı durumdan haberdar eder, cenazeyi kendi topraklarındaki en yakın hava alanına intikal ettirir ve cenaze nakil

edilene kadar tıbbi muhafaza dâhil gerekli tüm önlemleri alır.

9. Misafir Personel, Yakınları ve Misafir Öğrenciler, çevreye zarar verecek eylemlerden kaçınır, çevre kirliliğinin önlenmesine azami dikkat eder ve Kabul Eden Tarafın konuya ilişkin mevzuatına uyar.

10. Kabul Eden Taraf, Kabul Eden Taraf topraklarındaki faaliyetlerin icrası için gerekli olan ulaştırma hizmetlerinin imkânlar dâhilinde ve müteakabiliyet esasına göre, ücretsiz/ücreti mukabili sağlanıp sağlanmayacağı konusunda son kararı verir.

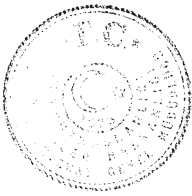
11. Eğitim ve öğretim Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına uygun olur. Akademik başarısızlık, disiplinsizlik, sağlık sorunları, vb. nedeniyle eğitim ve öğretime devam edemeyecek durumdaki Misafir Öğrenci ve Misafir Personel, Kabul Eden Tarafın mevzuatında belirtilen ilgili usullere uygun olarak eğitim ve öğretim kurumlarından uzaklaştırılır. Söz konusu eğitim ve öğretimin icrası için Taraflarca gerekli görülmesi halinde hayati risk içeren ve uzmanlık gerektiren (uçuş eğitimi, atış talimleri, vb.) eğitimler için bu Anlaşmaya dayanan protokoller yapılabilir.

12. Misafir Personel ve Misafir Öğrencinin seçimi, Kabul Eden Tarafın kriterlerine uygun olarak yapılır.

MADDE XI SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Misafir Personel ve Misafir Öğrencinin sağlığı bu Anlaşma kapsamındaki herhangi bir faaliyeti icra etmeye elverişli olur. Kabul Eden Taraf, sağlık açısından iyi olduklarını gösterir bir sağlık raporu talep edebilir.

2. Misafir Öğrenciler için muayene ve tedavi hizmetlerine ilişkin masraflar Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına göre ödenir. Misafir Öğrencilerin sigorta primleri veya sağlık masrafları Kabul Eden Tarafça karşılanır.

3. Misafir Personel ve Yakınları için acil sağlık hizmetleri ve acil diş bakım hizmetleri, Kabul Eden Tarafça ücretsiz olarak sağlanır. Acil sağlık ve acil diş bakım hizmetleri dışında, Misafir Personel ve Yakınlarına sağlanan muayene ve tedavi giderleri, Kabul Eden Tarafın mevzuatına göre satın alınacak bir sağlık sigortasıyla karşılanır.

4. Misafir Personel ve Yakınları için sigorta primleri veya tedavi hizmeti giderlerinin ücretli veya ücretsiz olup olmayacağına Kabul Eden Taraf karar verir. Kabul Eden Tarafça bu hizmetlerin ücretli olarak sağlanmasına karar verildiği takdirde, Misafir Personel ve Yakınları için sigorta primleri veya tedavi hizmetleri Gönderen Taraf veya Misafir Personel tarafından karşılanır.

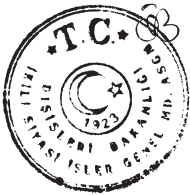
MADDE XII MALİ HUSUSLAR

1. Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, Gönderen Taraf bu Anlaşma kapsamındaki işbirliği faaliyetlerini icra etmek için atanan Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin maaş/ödenek, ibate, iâşe, ulaşım ve diğer mali haklarından sorumlu olur.

2. Bununla birlikte, Gönderen Tarafça talep edildiği takdirde, Kabul Eden Taraf, aşağıdaki hizmetlerin karşılanıp karşılanmayacağına ve eğitim ve öğretim amacıyla atanan Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler için bu hizmetlerin karşılanma esaslarını belirler:

a. Misafir Öğrenciler için:

- (1) İâşe,
- (2) İbate (Kabul Eden Tarafça belirlenen misafirhane veya tesiste),
- (3) Günlük istihkak (Kabul Eden Tarafça belirlenecek esaslar ve miktar üzerinden),
- (4) Eğitim ve öğretim giderleri (ücretli, tenzilatlı veya ücretsiz),
- (5) Giyim-kuşam (Kabul Eden Tarafın emsal öğrencileri için tespit edilmiş olan istihkaklar üzerinden),

(6) Tıp Fakültesi 6'ncı sınıf öğrencilerine intörn eğitimi döneminde ödenen ücretler.

b. Misafir Personel için:

(1) Aylık ücret (kursiyer subay ve astsubaylar için esaslar ve miktar, rütbelerine göre, sivil memurlar için esaslar ve miktar, statülerine göre Kabul Eden Tarafça belirlenir.)

(2) Eğitim ve öğretim giderleri (ücretli, tenzilatlı veya ücretsiz)

(3) Giyim-kuşam (sadece kursiyer subay ve astsubayların eğitim-öğretim kurumlarında giyeceği, Kabul Eden Tarafın emsal subay ve astsubaylarına verilen istihkaklar üzerinden).

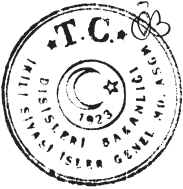
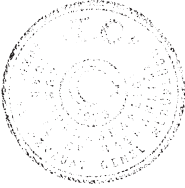
(4) Uzmanlık eğitimi alan doktorlar için vardiya ücreti.

3. Türkiye'de verilecek Türkçe dil kursları (mümkün olduğu takdirde) ve Kazakistan'da verilecek Kazak/Rusça dil kursları (mümkün olduğu takdirde) ücretsiz olur. Yüksek maliyet gerektiren eğitimler (Uçuş Eğitimi, Dalgıç Eğitimi, Serbest Çıkış Kulesi Eğitimi vb.) indirimsiz fiyatlarla verilir.

4. Misafir Öğrenci ve Misafir Personel, Kabul Eden Tarafın topraklarını daimi olarak terk ederken kendi ve Yakınlarının borçlarını tasfiye eder. Acil olarak geri çekme durumunda, Misafir Öğrenci ve Misafir Personel ile Yakınlarının borçları Kabul Eden Tarafça düzenlenecek ve ilgili makam tarafından onaylanacak, harcama tutarını gösterir faturaya uygun olarak Gönderen Tarafça ödenir.

5. Eğitim ve öğretim giderleri, Gönderen Tarafça, her eğitim döneminin sonunda Kabul Eden Tarafça düzenlenecek ve ilgili makam tarafından onaylanacak, harcama tutarını gösterir belgenin alınmasından sonra 60 (altmış) gün içinde, Kabul Eden Tarafın yetkili makamı tarafından belirlenen banka hesabına ABD doları cinsinden ödenir (bir ay veya daha kısa süreli eğitim giderleri peşin ödenir.)

6. Misafir Personel ve Yakınları, giriş, kalış ve çıkış süresince, Kabul Eden Tarafın yürürlükteki vergi mevzuatına tabi olur.

MADDE XIII

GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

1. Misafir Personel ve Yakınları, Kabul Eden Tarafın topraklarında Kabul Eden Tarafın yabancıların ikameti ve seyahati ile ilgili yönetmeliklerine tabi olur.

2. Misafir Personel ve Yakınları, Kabul Eden Devletin ülkesine giriş ve çıkışta Kabul Eden Tarafın gümrük ve pasaport yönetmeliklerine tabi olur. Bununla birlikte, Kabul Eden Taraf, kendi mevzuatı çerçevesinde mümkün olan tüm idari kolaylıkları sağlar.

MADDE XIV HAVADAN TRANSİT GEÇİŞ

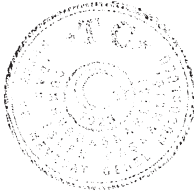
Taraflardan birinin Silahlı Kuvvetlerine ait askeri teçhizat ve/veya askeri personelin diğer Taraf devletin toprakları üzerinden uçakla transit geçişi, transit geçiş yapılan devletin ulusal mevzuatına uygun olarak gerçekleşir.

MADDE XV ULUSLARARASI ANLAŞMALARDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜKLER

Bu Anlaşmanın hükümleri, Tarafların devletlerinin taraf olduğu diğer uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülüklerini etkilemez ve diğer Devletlerin menfaatleri, güvenliği ve toprak bütünlüğüne karşı kullanılamaz.

MADDE XVI UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

Bu Anlaşmanın uygulanmasından veya yorumlanmasından doğan herhangi bir uyuşmazlık müzakere ve istişareler aracılığıyla çözüme kavuşturulur ve çözüm için herhangi bir ulusal veya uluslararası mahkemeye veya üçüncü tarafa intikal ettirilmez.

MADDE XVII

TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Tarafların karşılıklı mutabakatına tabi olarak bu Anlaşmaya yapılacak ekleme veya değişiklikler, bu Anlaşmanın tamamlayıcı bir parçası olarak kabul edilecek ayrı protokoller şeklinde düzenlenir ve MADDE XVIII'de yer alan usullere uygun olarak yürürlüğe girer.

MADDE XVIII

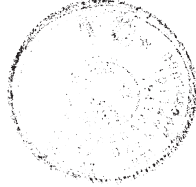
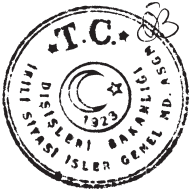
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ, YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

1. Bu Anlaşma belirsiz bir süre için akdedilmiştir ve Tarafların bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerinin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirim alınacağı tarihte yürürlüğe girer.
2. Taraflardan her biri, bu Anlaşmayı diplomatik kanallardan yazılı bir ön bildirimle her zaman sona erdirebilir. Sona erdirme, böyle bir bildirim alınmasından 90 (doksan) gün sonra yürürlüğe girer.
3. Bu Anlaşmanın sona erdirilmesi, devam eden program ve faaliyetleri engellemez.
4. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle, " Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında 8 Ağustos 1994 tarihinde imzalanan Askeri Eğitim, Teknik ve Bilim Alanlarında İşbirliği Anlaşması" ile " Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında 23 Şubat 1993 tarihinde imzalanan Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşması" sona erer.

Ankara'da, 13 Eylül 2018 tarihinde her biri eşit derecede geçerli olmak üzere, Kazakça, Türkçe, Rusça ve İngilizce dillerinde ikişer asıl nüsha halinde tanzim edilmiştir. Yorum farklılığı halinde İngilizce metin geçerlidir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

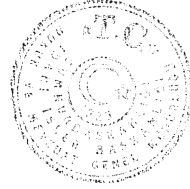
KAZAKİSTAN
CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ADINA

Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı Kazakistan tarafının teklifini kabul ettiği taktirde Kazakistan Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığının işbu notası ve Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığının cevap notasını 1969 Viyana Antlaşmasının 79. Maddesi 1. Bendin «b» fıkrası gereğince 13 Eylül 2018 tarihli Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Askeri İşbirliği Anlaşmasının ayrılmaz bir parçası olarak sayılmasını sunar.

Kazakistan Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı bu vesileyle Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığına en derin saygılarını yineler.

Astana, 10 Temmuz 2019

2019/76925145-KOAY/23905082

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Kazakistan Cumhuriyeti Büyükelçiliği'ne saygılarını sunar ve Büyükelçiliğin 11 Temmuz 2019 tarih ve 30/338 sayılı Notasına atıfla, aşağıda kayıtlı hususları bildirmekten şeref duyar.

- 13 Eylül 2018 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri İşbirliği Anlaşması"nın Kazakça metninde yapılan ayrıntıları ilişik listede yer alan cüzi değişiklikler uygun bulunmuştur.

- Söz konusu anlaşmanın 17. maddesi uyarınca, söz konusu değişiklikler Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını teşkil edecek olup, yine, Anlaşmanın son cümlesinde ifade edildiği üzere, Türkçe, Kazakça ve Rusça metinlerinde yorum farklılığı ortaya çıkması halinde "İngilizce" metin geçerli olacaktır.

- Öte yandan, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Kazakistan Dışişleri Bakanlığının 10 Temmuz 2019 tarih ve 13-68681/2811 sayılı Notası'nda atıfta bulunulan 1969 tarihli Viyana Andlaşmalar Hukuku Sözleşmesine taraf değildir.

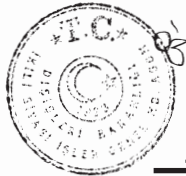
Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı bu vesileyle Kazakistan Cumhuriyeti Büyükelçiliği'ne en derin saygılarını yineler.

Ankara, 18 Eylül 2019

Ek: 1 liste

Kazakistan Cumhuriyeti Büyükelçiliği
Ankara

TBMM Basımevi - 2020